

Rassenonderzoek gras en klaver van belang voor veehouder

J. Visscher (PR)

Sinds 1 januari 1991 is het PR verantwoordelijk voor de uitvoering van het rassenonderzoek, officieel het "Cultuur- en Gebruikswaarde Onderzoek" geheten, van graslandgrassen en witte klaver. Op basis van de resultaten van dit onderzoek worden goede rassen op de Rassenlijst vermeld. In dit artikel wordt ingegaan op het belang van het rassenonderzoek voor de veehouder.

Het Cultuur- en Gebruikswaarde Onderzoek (CGO) beoordeelt rassen op hun landbouwkundige waarde voor de praktijk. Begin 1991 is het rassenonderzoek van grassen en witte klaver van Wageningen overgegaan naar het PR. Hiermee kwam het rassenonderzoek in de 50/50-financiering terecht. Momenteel betalen de overheid en het bedrijfsleven, dat zijn het Landbouwschap en de kwekers, ieder de helft van het financieringstekort. De overheid heeft echter aangegeven vanaf 1997 het CGO niet meer de financieren.

Zowel voor de omvang als voor de betrouwbaarheid van het rassenonderzoek kan dit grote negatieve gevolgen hebben. Mede in dit verband is het dan ook nuttig het belang van het rassenonderzoek en de voordelen hiervan voor de veehouder, eens nader toe te lichten.

Rassenonderzoek beoordeelt de gebruikswaarde

De door de kwekers nieuw aangemelde rassen van grassen en witte klaver worden getoetst op

Een beweidingsproef geeft voorspelbare resultaten voor de praktijk.

een aantal eigenschappen die van belang zijn voor goed grasland. Op basis van de uit het onderzoek verkregen gegevens komen uiteindelijk de beste rassen op de Rassenlijst. Bij de inzaai van grasland kan de veehouder dan die rassen kiezen die voor zijn omstandigheden de beste zijn en profiteren van de vooruitgang in de gebruikswaarde van de Rassenlijststrassen.

De beoordeling van de landbouwkundige gebruikswaarde van de rassen gebeurt aan de hand van een groot aantal criteria. De belangrijkste zijn standvastigheid, opbrengst, ziekteresistentie en indien mogelijk wintervastheid. Verder wordt momenteel veel aandacht geschonken aan de stikstofbenutting. Het onderzoek naar de verteerbaarheid van een groot aantal rassen van Engels raai gras en enkele grassoorten is enige jaren geleden afgesloten.

Wijze van beproeven

Voor een goede beoordeling van bovengenoemde eigenschappen worden de aangemelde rassen op proefvelden uitgezaaid, samen met bestaande rassenlijststrassen. Omdat de gegevens van de Rassenlijst een voorspellende waarde hebben voor het gedrag van de rassen later bij uitzaai, dienen de proeven zo goed mogelijk aan te sluiten bij het gebruik en het beheer in de praktijk.

De belangrijkste grassoort voor grasland is Engels raai gras. Deze soort heeft ook het grootste aantal aanmeldingen. Over een periode van drie jaar worden de nieuwe rassen van deze soort uitgezaaid op 4-5 beweidingsproefvelden en 1-2 maai-proefvelden. De behandeling op de beweidingsproefvelden is 5 á 6 keer per jaar weiden en 1 á 2 keer maaien voor ruwvoerwinning; het beheer van de maai-proefvelden is 5 á 6 keer maaien.

De beproevingswijze, weiden of maaien, kan een grote rol spelen bij de resultaten van een ras, omdat verschil in behandeling rasinteracties kan veroorzaken. Dit betekent dat bepaalde rassen het relatief beter doen onder beweiden, terwijl andere het beter doen onder maaien. Voor de praktijk, waar het hoofddaccent op beweiden ligt, zijn de resultaten van de beweidingsproefvelden het belangrijkste. Bij de rassen van Engels raai gras worden de gegevens van beweidingproefvelden over o.a. standvastigheid en opbrengst, dan ook zwaarder gewaardeerd dan de gegevens van maai-proefvelden. Om goede en betrouwbare gegevens over rasverschillen in standvastigheid te verkrijgen moet een proefveld voldoende lang blijven liggen. De gebruiksduur van

een proefveld is meestal vier, soms vijf jaar.

Steeds betere rassen op de Rassenlijst

Wanneer bij de belangrijkste grassoort Engels raai gras naar de vooruitgang in productie wordt gekeken, is over de laatste twee decennia een gemiddelde produktiestijging door nieuwe rassen gerealiseerd van 0,3 - 0,5% per jaar. Dit lijkt niet zo spectaculair, maar over een langere periode van 20 tot 25 jaar is dit toch een verhoging van ca. 10%. Naast een productieverhoging vanwege een betere standvastigheid is deze verhoging vooral ook het gevolg van het efficiënter omgaan met stikstof. Bij hetzelfde bemestingsniveau geven nieuwe rassen een hogere opbrengst dan oude rassen. Wanneer een hogere opbrengst niet nodig is, kan een hogere produktieaanleg ook worden gebruikt voor een gelijke productie met een lagere N-bemesting. Verder is gebleken dat hoogproductieve rassen ook de minste hoeveelheid stikstof in de grond achterlaten. Ze hebben dus ook de beste N-benutting.

Naast een betere productie is er ook vooruitgang in standvastigheid. De huidige rassen van Engels raai gras behouden gemiddeld een betere zodekwaliteit dan de rassen van 10 tot 15 jaar geleden. Hiermee kan opbrengst- en kwaliteitsverlies worden voorkomen, terwijl de kans op herinzaai als gevolg van een matige zode, veel kleiner is. Bij de huidige tendens naar verlaging van de stikstofbemesting bestaat er meer kans op aantasting door kroonroest. Door veredeling is het mogelijk rassen te ontwikkelen met een zeer goede kroonroestresistentie. Ook bij diploid Engels raai gras zijn nu rassen met een goede resistentie beschikbaar. Zeer vatbare rassen worden niet meer toegelaten op de Rassenlijst.

De grassenveredeling zal ook de komende jaren rassen blijven kweken die op één of meer eigenschappen beter zullen zijn.

Aanbevolen rassen een waarborg voor kwaliteit

Voor de inzaai van grasland worden hoofdzakelijk BG-mengsels gebruikt. In de Rassenlijst staat aangegeven waaraan deze mengsels moeten voldoen. De Rassenlijstmengsels mogen alleen de beschreven rassen van de Aanbevelende Rassenlijst bevatten. Tevens moeten de mengsels voldoen aan de voorgeschreven samenstelling voor wat betreft het aandeel van de soorten en typen. Voldoet een mengsel aan deze eisen dan mogen de licentiehouders, dat zijn de Nederlandse zaadbedrijven, de aanduiding "Oranje-

bandmengsel” toegevoegen.

Hoewel de beschreven rassenlijstrassen in het algemeen van goed niveau zijn, kunnen ze in waardering van de diverse eigenschappen flink verschillen. Ook bij de inzaai van een mengsel is het belangrijk een juiste rassenkeuze te maken. De kwaliteit van een graszaadmengsel is immers afhankelijk van de daarin gebruikte rassen. Door na te gaan welke rassen de zaadfirma's in hun mengsels gebruiken en wat hun kwaliteiten zijn, kan op grond hiervan een goede keuze voor de eigen omstandigheden worden gemaakt. In plaats van een mengsel in te zaaien kan ook met een monocultuur van één of meer goede rassen van Engels raaigras uitstekend grasland worden verkregen.

Tot slot

Door de veredeling komen steeds weer nieuwe rassen beschikbaar. Het PR vergelijkt deze rassen onder Nederlandse omstandigheden op praktisch-schaal objectief met elkaar. Elk jaar worden nieuwe, betere rassen op de Aanbevelende Rassenlijst geplaatst en worden minder goede rassen van deze lijst afgevoerd. Door gebruik te maken van de Aanbevelende Rassenlijst is de boer verzekerd van rassen en mengsels die voor zijn omstandigheden het meest optimaal zijn.

Door te kiezen voor de beste rassen, d.w.z. een keuze voor rassen met een goede standvastigheid, opbrengst en ziekeresistentie, kan bespaard worden op inzaaikosten. Dit komt door het minder vaak hoeven inzaaien en verder wordt een hogere produktie verkregen bij een zelfde bemesting of een gelijke produktie met een lagere bemesting. Het gebruik van goede rassen levert dan ook flink financieel voordeel op, waarvoor in

feite maar een zeer geringe bijdrage nodig is. De totale kosten van het rassenonderzoek grasland bedraagt slechts een dubbeltje per kg zaaizaad.

PRikbord

Nieuwe huisstijl voor het Praktijkonderzoek

Dit jaar is de samenvoeging van het Proefstation Rundveehouderij, de Regionale Onderzoek Centra en Proefbedrijf De Marke gerealiseerd. We vormen nu één organisatie Praktijkonderzoek Rundvee, Schapen en Paarden, die de afkorting PR houdt. Een nieuwe organisatie houdt in dat we ook een nieuw gezicht naar buiten krijgen. Tot op heden had elk onderdeel zijn eigen logo, briefpapier en dergelijke.

Per 1 januari zullen we een nieuwe huisstijl krijgen. Alle oude logo's vervallen en u zult bij de zending begin februari 1996 de eerste produkten zien in de nieuwe jas die we gekregen hebben. In de periodiek, die een andere vorm krijgt, presenteren we u de veranderingen.

Vanaf 1 januari gaan alle brieven, berichten en dergelijke in de nieuwe huisstijl de deur uit.